

Les funcions pragmàtiques del marcador discursiu *eh?* en les interaccions parlamentàries

Pragmatic Functions of the Discourse Marker *eh?* in the Parliamentary Debates

LUCIE ROSSOWOVÁ [rossowova@mail.muni.cz]
Masarykova univerzita, República Txeca

RESUM

L'article pretén discernir les funcions pragmàtiques del marcador discursiu *eh?* en el llenguatge parlamentari català actual. Els marcadors discursius, en general, ajuden a guiar les interpretacions dels enunciats emesos, es tracta d'eines de la interacció social. En aquest treball analitzarem l'ús del marcador *eh?* en els Diaris de Sessions i veurem si el marcador en qüestió representa un recurs eficaç per a l'argumentació típica d'aquesta mena de discurs, veurem quina és la seva productivitat en les diferents classes d'actes de parla i quina estratègia pragmàtica s'associa fonamentalment a cada classe d'acte de parla.

PARAULES CLAU

Intensificació; marcador discursiu; estratègia pragmàtica; argumentació; discurs parlamentari

ABSTRACT

The work tries to find out the pragmatic functions of the discourse marker *eh?* in the parliamentary language of the actual Catalan. The discourse markers, generally, help to guide interpretations of the statements uttered, the issue is that they are means of the social interaction. In this work we analyse the use of the marker *eh?* in the Diaris de Sessions. We will see if the mentioned marker represents an efficacious resource for the argumentation typical of this kind of discourse, we will see which is his productivity in different groups of the speech acts and which pragmatic strategy does mainly connect with each groups of the speech acts.

KEYWORDS

Intensification; discourse marker; pragmatic strategy; argumentation; parliamentary discourse

REBUT 2020-04-23; ACCEPTAT 2020-06-19

Introducció

En gairebé qualsevol discurs hi ha elements pragmalingüístics que ens guien a través de la interpretació del missatge que ens és dirigit o del qual som testimonis. Precisament aquesta és la naturalesa dels marcadors discursius, com indica Portolés (1998). Segons ell (1998: 26), els marcadors discursius guien “las inferencias que se realizan en la comunicación”.

El present treball es dedica a l'estudi pragmalingüístic del marcador discursiu *eh?* en la llengua catalana i, en particular, del seu ús dins del discurs parlamentari. Com veurem al llarg del treball, es tracta d'un element pragmalingüístic que ajuda el receptor del missatge: l'ajuda a interpretar-lo i estructurar-lo. Pretenem estudiar aquí les funcions pragmalingüístiques del marcador en qüestió, ja que, com apunten, per exemple, Ortega (1985) i Briz Gómez (2001) és un recurs de la interacció social. Tal com indica la literatura especialitzada en el tema, el marcador discursiu *eh?* sembla que és polifuncional, nosaltres ens proposem detectar les seves funcions en el llenguatge parlamentari català. Aquest treball intenta aprofundir en l'estudi de les funcions pragmàtiques del marcador discursiu *eh?* i així contribuir a l'estudi d'aquest tema, i sumar-se als treballs que tracten els marcadors discursius en la llengua catalana en general i als treballs que s'ocupen d'un o més marcadors discursius d'una manera individualitzada¹.

Marcadors discursius

Els marcadors discursius (*discourse markers* de Schiffrin 1987) representen una categoria pragmàtica que inclou unitats que pertanyen a categories gramaticals diferents, la seva missió general és reglar el discurs oral i indicar relacions de valor pragmàtic. Schiffrin defineix els marcadors com uns “sequentially dependent elements which bracket units of talk” (Schiffrin 1987: 31). En la mateixa línia, Marín Jordà especifica que “els marcadors proporcionen marcs de comprensió adequats als contextos” (2005: 61). En aquest sentit, a partir dels marcadors discursius s'expressen i s'interpreten els significats específics que pot tenir un enunciat en un context determinat. Aquesta categoria inclou diversos elements, de vegades difícilment classificables, que, a més, reben una terminologia també bastant diversa. L'element conjuntiu *eh?* del qual ens ocupem en la present anàlisi rep de vegades també la denominació *partícula discursiva* (Casado Velarde 1991), *connector pragmàtic* (Briz Gómez 1993a, 1993b), *element de cohesió o partícula* (Martín Zorraquino 1991), *apèndix modalitzador* (Ortega Olivares 1985), valgui això només com una petita mostra de possibilitats denominatives que no esgota tots els termes que se solen emprar. Schiffrin (1987) caracteritza les unitats que en una llengua poden formar part d'aquesta classe pragmàtica mitjançant els trets següents, entre d'altres: representar unitats seqüencialment separables i independents de l'enunciat, unitats ubicades en posició marginal respecte a l'enunciat, unitats vinculades a trets prosòdics particulars, etc.

Dins la lingüística catalana s'ocupa d'aquesta mena d'elements, almenys parcialment, Payrató (1988: 107). Parla d'algunes unitats interrogatives i exclamatives característiques de la col·loquia-

1 Dels autors que s'ocupen de l'estudi de marcadors discursius en la llengua catalana mencionarem almenys alguns que observen marcadors discursius concrets com, per exemple, Montserrat (1998), Montolio, Unamuno (2001), Cuenca, Torres (2008), Marín Jordà (2005), González (2001, 2007), Torrent-Lenzen (2001, 2009), Bladas (2008), Piquer (1997), Bach (2009), Marín Jordà, Cuenca (2012), Cuenca, Marín Jordà (2012).

litat que ocupen la posició final, són opcionals i que tenen una funció fonamentalment fàtica i conativa. Aquest darrer aspecte és molt important. Des d'aquest punt de vista els marcadors discursius interrogatius i exclamatius constitueixen una crida d'atenció al destinatari, un requeriment a participar en el discurs i parar atenció a l'acte de parla dut a terme.

La lingüista catalana Cuenca centra la seva anàlisi (1996) en les construccions que vehiculen les denominades *question tags* i hi distingeix construccions amb *marcant cua*, la funció pragmàtica de les quals pot ser diversa. Entre aquestes construccions trobem també el marcador *eh?*, l'objecte del nostre estudi. Cuenca afirma que (1996: 399) “les *question tags* són estructures fixades que solen situar-se a la fi d'una oració o sintagma i que a compleixen una funció discursiva determinada: confirmació, apel·lació, desafiament, etc.”

Segons Portolés (1998) els marcadors discursius són unitats de contingut inferencial i procedimental, sintàcticament independents i morfològicament invariables. L'autor inclou entre els marcadors els estructuradors de la informació, els connectors, els reformuladors, els operadors discursius i els marcadors de control de contacte. La funció del marcador discursiu que estudiem en aquest treball correspon, segons aquesta teoria, als marcadors de control de contacte, ja que estableixen lligams entre els interlocutors i també entre els interlocutors i els enunciat.

El pragmlingüista espanyol Briz Gómez (2001) es dedica a l'estudi individualitzat i a la comparació dels marcadors discursius *¿no?* i *¿eh?* en la llengua espanyola. Ell considera aquests marcadors connectors metadiscursius de control de contacte, explica que la seva funció primordial consisteix a controlar els papers comunicatius i el contacte entre els interactuants i entre ells i l'enunciat (2001: 207). Segons ell, el valor més específic d'aquests dos marcadors, que observa en el cas d'espanyol, és, per una banda, el valor expressiu-fàtic com a fórmules de reafirmació i, per l'altra banda, l'apel·latiu, que implica l'interlocutor, o sigui, l'involucra en la conversa.

La terminologia amb la qual es refereixen diversos lingüistes a aquest fenomen és molt rica, com hem vist més amunt i sense la intenció de ser exhaustius. De vegades, a més, s'utilitza el mateix terme per a parlar de realitats ben diferents. En aquest treball ens inclinem cap al terme *marcadors discursius*. Estem d'acord amb l'observació de Vázquez Veiga, que afirma que

la utilización de este término tiene ciertas ventajas: nos parece más adecuado que “conector”, por la relación de este último con las conjunciones coordinadas, y mejor que “partícula”, porque esta denominación remite tradicionalmente a elementos de distinto tipo, algunos de los cuales no pueden ser considerados elementos de enlace entre oraciones, enunciados u otras unidades de habla (2003: 56).

El marcador discursiu *eh?* és una interjecció, un element lingüístic d'una estructura fònica bastant reduïda i d'entonació predominantment ascendent, d'acord amb la funció pragmlingüística que exerceixi. És una unitat buida de significat lèxic objectiu que s'especifica pragmàticament d'acord amb la interacció discursiva concreta. Al llarg de l'anàlisi veurem quines són les seves funcions i possibilitats posicionals en el llenguatge parlamentari.

Interacció parlamentària

Cantos (2014) descriu el debat parlamentari com un gènere discursiu oral altament formalitzat i determinat per mitjà de regles que regulen, per exemple, l'espai temporal de les intervencions dels participants, l'ordre dels torns de parla, els temes tractats, l'actuació del moderador i el comportament respectuós dels interlocutors. Bitonte i Dumm (2007: 3) especifiquen que la dinàmica del discurs parlamentari és triangular; hi intervenen tres interactuants diferents: el parlant o l'orador, el destinatari (l'assemblea) i, a més, el president del Parlament, que actua com a mediador de tota la interacció. L'assemblea, o sigui, el destinatari real de l'intercanvi, està formada, segons els autors mencionats, pels diputats, els assistents, el públic i els mitjans de comunicació de difusió massiva. A més a més, gràcies a la mediatització dels debats polítics la retòrica emprada arriba a una audiència massiva.

La interacció parlamentària es caracteritza per la força que s'intenta atorgar a l'argumentació pròpia. Per tant, les intervencions dels locutors normalment estan acuradament preparades i prèviament planificades, sovint es basen en un text escrit i, per tal de donar suport a la tesi presentada, tendeixen a una expressió contundent dels propis arguments. La retòrica del discurs parlamentari busca el triomf de la posició del qui parla o del seu partit, per exemple, i la derrota de l'oposició. Moltes vegades la confrontació va lligada a la degradació de les postures, fets realitzats i imatge del rival. El llenguatge parlamentari té un caràcter competitiu i conflictiu que suposa realçar el valor dels arguments defensats. Els parlants intenten convèncer l'audiència de la validesa de les seves opinions, es tracta d'un text fonamentalment argumentatiu. Segons Van Dijk (1983: 310) argumentar significa procurar persuadir l'interlocutor de la correcció d'una afirmació oferint suposicions que la permeten confirmar o de les quals es dedueixi. El marcador estudiat constitueix un element propi de la interacció oral i encara que el discurs parlamentari normalment parteix d'un text escrit preparat, *eh?* serveix aquí com a marca d'oralització del discurs. A més, el nivell d'elaboració del discurs és més baix en els torns de rèpliques i contrarèpliques.

Metodologia

Per a l'estudi s'aprofiten els Diaris de Sessions del Parlament de Catalunya corresponents a les quinze primeres sessions del l'any 2019 (XII legislatura) realitzades pel Ple del Parlament entre els mesos de gener i maig. Els textos complets dels Diaris de Sessions del Parlament de Catalunya es poden consultar a la pàgina www.parlament.cat, on es poden trobar també les gravacions de les sessions i que corresponen a les transcripcions disponibles a la web. Les gravacions mencionades comprenen en total gairebé 114 hores de sessions. En aquests 15 Diaris hem trobat 531 mostres del marcador discursiu *eh?* que ocupa el centre de l'atenció d'aquesta anàlisi. El corpus que s'acaba de detallar té dimensions suficients per a la realització d'una anàlisi quantitativa.

Al llarg de l'anàlisi només tenim en compte els casos de *eh?* amb la funció de marcador discursiu i amb l'entonació ascendent, o sigui, no considerem els casos de *eh* interrogatiu en què equival al pronom interrogatiu *què* amb el qual es demana un aclariment o una repetició i que constitueix un acte aïllat (1); ni els casos de *eh* no interrogatiu en els quals funciona com a falca, una paraula buida que no aporta cap valor pragmàtic, quan l'emissor, per exemple, intenta guanyar temps en parlar i estructurar la informació que vol donar a conèixer (2).

- (1) U, 2, 3, per un costat; 6 i 11, i la resta, *eh?* Senyor Aragonés, sí, em demana la paraula per..? (Sessió 30.1: 75)
- (2) És clar, a mi em fa gràcia quan tenim una discussió i no hi ha manera de sortir-nos-en, i que vostè diu que ens destinaran 17 o 20... Eh, a veure, nosaltres ara mateix, sense saber-ho, perquè hem preguntat però ens han dit que no, que ja es dirà a la conferència sectorial, aquella conferència sectorial que encara no s'ha convocat, que s'havia de convocar l'abril, que el secretari d'Estat, davant de les entitats els diu que es convocarà l'abril..., doncs, vostè diu, 17-20. (Sessió 30.1: 48)

Es procedeix a una anàlisi qualitativa per tal de veure el comportament i les funcions del marcador *eh?* utilitzat en les sessions parlamentàries analitzades i a una anàlisi quantitativa per a veure la freqüència/productivitat de les funcions detectades. Al llarg de l'anàlisi utilitzem la teoria dels actes de parla (Searle 1969) d'acord amb la qual distribuïrem les proposicions de la interacció parlamentària en grups segons la seva força il·locutiva, considerem també la posició del marcador, i aquesta en relació al seu comportament pragmlingüístic. Cada ús concret s'estudia tenint en compte el context en el qual es troba. En les mostres del corpus reproduïm el fragment de l'enunciat on apareix el marcador *eh?*, ja que l'estudi del context és imprescindible per a la interpretació correcta de l'element. Entre parèntesis darrere de cada exemple especifiquem la sessió i la pàgina del Diari on es pot trobar l'ocurrència en qüestió.

Anàlisi de les funcions pragmàtiques del marcador discursiu *eh?*

Per començar, ens interessa saber quina mena d'actes de parla segons la taxonomia de Searle acompanya el marcador *eh?* amb més freqüència, a base d'aquestes dades intentarem establir relacions entre el tipus d'acte de parla i la funció pragmàtica del marcador que tinguin validesa dins del discurs parlamentari. Del total de 531 mostres de *eh?*, que constitueixen el nostre corpus d'estudi, la gran majoria són actes de parla assertius (en total 492/92,7%), també hi trobem actes de parla directius (26/4,9%), i uns quants casos d'actes comissius (9/1,7%) i expressius (4/0,8%).

a) Actes de parla assertius

Com demostra el recompte anterior, en el corpus predomina el marcador *eh?* en combinació amb els actes de parla assertius, mitjançant els quals el parlant pretén presentar els fets com a reals; els actes de parla assertius es basen en la creença del parlant que la proposició que emet és veritable (Haverkate 1994). Encara que no disposem de dades quantitatives concretes pel que fa a la presència dels actes de parla assertius en comparació amb una altra classe d'actes de parla en els Diaris de Sessions del Parlament de Catalunya, per una observació més detallada dels Diaris de Sessions ens permetem afirmar que els actes de parla assertius hi predominen. El predomini dels actes de parla assertius dins del discurs parlamentari es pot explicar per la naturalesa d'aquesta mena de discurs. Els participants intenten persuadir l'audiència, el públic i també els mitjans de comunicació de la veracitat dels seus arguments, justificar les seves postures, etc. Encara que la proposició no sigui

veritable, els ponents la presenten com a tal a fi d'aconseguir un objectiu concret, a fi d'argumentar i sostenir les seves propostes, postures, etc.

Dels exemples estudiats, com veurem més avall, es dedueix que la funció del marcador discursiu *eh?* en els actes de parla assertius és majoritàriament reforçar la informació que es comunica, destacar-la perquè posseeix un valor argumentatiu especial per al parlant. Mitjançant l'ús del marcador és pretén focalitzar el que el parlant considera que hauria de constituir el centre d'atenció per part de l'interlocutor. D'aquesta manera el parlant demana que l'interlocutor pari una atenció particular en la informació que s'ofereix. *Eh?* és un recurs d'intensificació de la informació que aconsegueix cridar l'atenció dels destinataris del missatge quant a la informació que conté i que el parlant considera bastant rellevant per a la seva exposició d'arguments. Quant a la posició del marcador *eh?* en la proposició assertiva, normalment es troba darrere del sintagma que es destaca o en la posició final total si subratlla la idea de tota la proposició (o simplement, pot ser que pel fet que el sintagma destacat és el que porta més pes informatiu i per aquesta raó es troba al final de la proposició, on, per tant, es vol reforçar). Més tard s'observaran també alguns exemples d'una posició diferent.

Com s'acaba de dir, el marcador pot destacar tota la proposició i en aquest cas se situa al final d'aquesta. Hem detectat 159 ocurrences de la posició mencionada:

- (3) Bé, en primer lloc, dir-los als senyors i senyores de Ciutadans que esperem les seves disculpes quan es demostrarà, tinguin absoluta seguretat, que tot el que han dit respecte a Torroella de Montgrí és mentida, eh? (Sessió 24.2: 105)
- (4) Miri, i entro ja..., en el temps que hi ha, perquè és el temps que és, i vull parlar de les esmenes, eh? (Sessió 26.2: 69)

Però amb més freqüència, en 292 casos, que constitueixen gairebé el doble en comparació amb la posició final total, se situa darrere d'una part concreta de la proposició; darrere de la informació que es vol emfatitzar, darrere d'una dada concreta, etc. Aquesta informació sovint apareix també en la posició final de la proposició d'acord amb els requeriments de l'estructura informativa de l'oració, no obstant això, fins i tot en aquests casos el marcador intensifica sobretot el sintagma anterior per dotar-lo d'un valor argumentatiu especial (6).

- (5) Miri, nosaltres creiem que les comissions..., i no li donem suport, finalment, a la comissió d'investigació, perquè creiem que la comissió d'investigació serveix, tal com diu el Reglament del Parlament, eh?, per dirimir si hi ha responsabilitats polítiques. (Sessió 25: 37)
- (6) Si Abertis no hagués traslladat el 2017 la seva seu social a Madrid, els 14.000 milions d'euros s'haurien computat a Catalunya, per exemple, eh? (Sessió 28.1: 27)

El final de l'oració conté la informació més important. Montañez Mesas especifica que la posició final "es una *posición de relevancia informativa* (posición informativamente relevante) y eso lleva a que en la posición final se evidencien las categorías pragmáticas descritas por A. Briz (1998): intensificación y atenuación" (2007: 264).

Només força ocasionalment trobem el marcador discursiu *eh?* amb la funció intensificadora en la posició interior, és a dir, intercalat en la idea que es pretén ressaltar, destacant d'aquesta manera

el que s'acaba de dir i el que segueix. La presència de *eh?* avisa l'interlocutor de la importància de les dades que s'exposen. El material amb el qual treballem ofereix 14 exemples d'aquesta posició de *eh?*.

- (7) També ho compartíem, eh?, amb els treballadors i en la compareixença que es va fer a la mateixa comissió de control. (Sessió 23.2: 43)
- (8) Les xifres d'ús del transport públic, ja en l'any 2019, també són bones: hem incrementat el 5 per cent respecte, eh?, al període interanual de l'any passat, 173 milions de viatges en el que portem d'any, i això són molts viatges. (Sessió 29.1.: 117)

La funció d'intensificació del dictum és la funció més freqüent en el material utilitzat, com veurem a continuació examinant les altres funcions pragmàtiques de *eh?*. En intensificar una informació mitjançant aquest mecanisme, el locutor reafirma el que diu i al mateix temps crida l'atenció del receptor a fi de que aquest s'alii amb la postura del locutor. Per negociar el nostre punt de vista i per ser efectius en l'argumentació per tal d'aconseguir el que ens hem proposat, ens pot ajudar aquest recurs discursiu tan eficaç, és a dir, la intensificació de l'acte de parla. Briz Gómez (2017) defineix la intensificació de la manera següent:

es una estrategia pragmática que colabora en ambos frentes, el retórico-argumentativo, como refuerzo de lo dicho o del punto de vista propio o ajeno, ya sea coincidente o contrario (no en vano es a menudo un mecanismo que sirve para convencer, un instrumento de persuasión), y el social, ya sea como mecanismo de refuerzo valorizador o amenazante de la imagen propia o ajena (2017: 39).

Tenint en compte el valor pragmàtic de la intensificació, la seva capacitat de maximitzar la força de les opinions i amb això l'efectivitat del que es diu, no és d'estranyar que sigui un recurs verbal productiu en el llenguatge polític. És un mecanisme que busca convèncer l'altra persona, busca dotar l'enunciat del parlant d'una major versemblança, vàlida o credibilitat. Briz Gómez (2017) distingeix tres funcions de la intensificació que, com hem vist més amunt, a més, opera en dos nivells, l'argumentatiu i el social: a) auto-reafirmació, que és una mena d'intensificació que reafirma el que diu el parlant (nivell argumentatiu), es tracta d'una estratègia per a convèncer i al mateix temps es tracta de la reafirmació de la seva imatge personal (nivell social); b) alo-reafirmació, que està enfocada en la reafirmació del que diu l'interlocutor i des del punt de vista social reafirma la imatge de tots dos participants de l'acte de parla, maximitza l'acord entre ells; c) contra-reafirmació, que en el pla argumentatiu del discurs es pot explicar com a reafirmació contrària del que expressa l'altra persona o també com a afirmació a la qual s'imprimeix més força contra aquella persona i en el pla social constitueix un reforç de vegades perjudicador per a la imatge personal de l'interlocutor, maximitza el desacord entre els parlants.

Hem pogut veure que gràcies a la voluntat de l'emissor que l'interlocutor descodifiqui correctament l'èmfasi concreta atorgada a una unitat discursiva determinada, el marcador *eh?* es pot ubicar en els actes de parla assertius en qualsevol moment de la proposició emesa.

Com veurem en els exemples següents, la intensificació de l'enunciat augmenta quan, a més, s'empra l'estratègia de repetició del sintagma destacat, d'aquesta manera s'atrau més l'atenció del destinatari. La combinació del marcador discursiu *eh?* i la repetició del sintagma correspon

a la necessitat de destacar els elements fonamentals per a l'argumentació i exposició dels fets per part dels ponents. D'aquesta manera s'enfoca inequívocament l'atenció cap a la informació ressaltada. La repetició del sintagma ressaltat mitjançant el marcador, la trobem en les fonts de l'anàlisi en 24 casos.

- (9) Però certament també hi va haver una vessant econòmica, perquè nosaltres aprofitem cada sortida a l'estranger, doncs, per reforçar els missatges de que Catalunya..., com senzillament ens estava reconeixent abans-d'ahir un comissari de la Unió Europea dient que Catalunya és la regió d'Europa que atrau més inversions per a pimes, eh? –la regió d'Europa que atrau més inversions per a pimes– de tot la Comunitat Europea. (Sessió 23.1: 29)
- (10) Gràcies, president. El primer punt de la moció parla de l'LRSA, i voldria deixar clar que nosaltres compartim la necessitat de derogar-la. Per tant, ja no cal que llegim més programes ni res, perquè ja estem en ello, eh?, ja estem en ello. (Sessió 30.1: 78)

A més, la intensificació mitjançant la repetició presenta una altra variant, o sigui, el sintagma que es pretén subratllar pot esdevenir el sintagma repetit i ressaltat, a més a més, pel marcador *eh?*. Entre els dos casos de repetició no hi sembla haver una altra diferència que la de la posició de la informació reforçada pel marcador. A més, la distribució quantitativa de les dues variants també és molt semblant, aquesta segona la trobem en 22 ocasions.

- (11) I també el felicito perquè, miri, des del 29 de novembre que estem intentant negociar amb vostè per conèixer el detall dels pressupostos de la Generalitat, i al final ha trigat només tres mesos –tres mesos, eh?– perquè nosaltres puguem conèixer el detall dels pressupostos de la Generalitat. (Sessió 25.1: 96)

En alguns casos els parlants decideixen cridar l'atenció sobre la informació que transmetran a continuació i que pretenen reforçar encapçalant la proposició per un marcador discursiu procedent de verbs de percepció visual o auditiva (Marín Jordà 2005), per exemple, *miri/n*, *escolti/n* que tenen un efecte apel·latiu emfatitzador per excel·lència. Tal com observa Marín Jordà, aquests marcadors tenen en el discurs polític “un paper rellevant fonamentalment lligat a l'argumentació [...]” (Marín Jordà 2005: 16).

- (12) Li agraeixo, president del Parlament, haver allargat el temps d'intervenció. Gràcies. Miri, jo també em sé llegir el DOGC, eh?, i, per tant, celebro que hagi citat tots els impostos que va modificar el senyor Mas-Colell. (Sessió 23.2: 80)
- (13) Senyor Rodríguez, escolti, això del 3 per cent..., no ho sé, jo crec que vostès no són els més oportuns per parlar d'aquest tema, precisament, eh? (Sessió 24.1: 83)

El marcador discursiu *eh?* pot exercir en els actes de parla assertius una altra funció, diferent de la d'intensificació. El marcador també pot acompanyar un acte de parla assertiu a fi d'afegir darre-re seu una interrogació relativa a la opinió o comprovació dels interlocutors. En aquests contextos podem parlar de la funció del marcador de modalitat. Es tracta d'un marcador pragmàtic inter-personal que aporta especificacions modals a les proposicions transmeses. La combinació d'una

asserció amb una interrogació confirmatòria marca que “l’enunciador dona com a probable una determinada resposta, per a la qual sol·licita confirmació” (Payrató 2008: 1206). Si utilitzem el mètode de commutació aquest *eh?* amb el valor de marcador de confirmació de pregunta (Hernanz 2008: 1011; Payrató 1988) equival a *sí?/no?/no es així?/d’acord?*, etc. Com observa Cuenca *eh?* amb aquesta funció pertany a un grup d’estructures “a mig camí entre l’asseveració i la interrogació, tant des del punt de vista sintàctic com des de l’entonatiu i el pragmàtic” (1996: 400). L’autora diu que des del punt de vista sintàctic i entonatiu la part oracional respon a una estructura asseverativa i la part interrogativa, al patró entonatiu de la interrogació i adquireix una forma característica per a les construccions de caràcter exclamativo-interrogatiu. El marcador amb aquesta funció ocupa, en la majoria dels casos estudiats, la posició final, moltes vegades el segueix una pausa en la qual l’emissor espera una resposta per part de l’interlocutor. Cuenca explica que aquests marcadors pregunten sobre “el valor de veritat de l’ementada unitat” (1996: 213). La resposta pot ser verbal o no verbal, en alguns casos fins i tot no s’espera la seva explicitació. Vegem alguns exemples dels 27 casos identificats.

- (14) Entenc que separada vol dir els punts i no els subpunts, eh? (Pausa.) O sigui, separat cada punt i no els subpunts. Sí? (Pausa.) (Sessió 23.2: 102)

En aquest exemple podem observar que el parlant reformula la seva incertesa i torna a demanar la confirmació a l’interlocutor mitjançant la paraula *sí?*. El mateix ús el podem observar en la seqüència següent on l’emissor confirma el consentiment percebut dels interlocutors amb les paraules *d’acord* i *molt bé*.

- (15) Només els punts, no els subpunts, eh? (Pausa.) D’acord. Doncs votarem separatament cada punt; no els subpunts, sinó cada punt, eh? (Pausa.) Molt bé. (Sessió 26.2: 87)

A l’exemple (16) observem un cas del marcador *eh?* amb el valor de marcador de confirmació en el qual l’emissor no espera la confirmació dels interlocutors, segueix desenvolupant el seu discurs. Es tracta de l’ús retòric d’aquest marcador de confirmació. El parlant es mostra retòricament preocupat per la comprovació del destinatari, aparentment obre la possibilitat de demanar aclariments, es mostra col·laborador.

- (16) Per tant, són una eina fonamental en aquest propòsit, perquè nosaltres..., aquest Govern no vol un país amb un cap molt gros i un cos molt petit, i suposo que ja entenen a què em refereixo, eh? No vol un país amb una àrea metropolitana, doncs, que s’ho emporta tot, i amb un rerepaís on no hi arribi res. (Sessió 30.1: 55)

Troblem tan sols un exemple de la posició inicial del marcador *eh?* amb la funció de marcador de comprovació. A més, quan *eh?* encapçala la proposició és obligatòria també l’aparició de la conjunció *que*. En aquesta mena de construcció el marcador deixa de tenir entonació interrogativa autònoma.

- (17) Eh que no vindran a la reunió de l’1 de febrer? (Veus de fons.) Vindran, vostès, l’1 de febrer? No, no vindran, no? (Sessió 23.1: 31)

Tot i que mitjançant l'enunciat anterior l'emissor pot estar buscant la confirmació del seu missatge, al mateix temps es tracta més aviat d'una assertió encoberta, com podem veure en el desenvolupament següent del seu discurs. Aquest exemple, igual que l'anterior, fa servir l'enunciat interrogatiu retòricament. L'enunciat constitueix una mena d'atac contra la imatge de l'interlocutor afirmant la seva suposada no participació, que s'emfatitza d'aquesta manera.

Si comparem la freqüència de les dues funcions detectades en els actes de parla assertius, la de marcador d'intensificació amb 465 exemples (94,5%) i la de marcador de comprovació amb 27 exemples (5,5%), veiem clarament la inclinació de *eh?* cap a la funció de marcador d'intensificació. La funció de marcador de confirmació no és tan productiva en el llenguatge parlamentari. Això es pot interpretar pel fet que les interaccions parlamentàries no solen ser gaire col·laboratives.

b) Actes de parla directius

Els actes de parla directius, tant els directes com els indirectes, es veuen reforçats pel marcador discursiu *eh?* en 26 casos. En aquest tipus d'actes de parla la intensificació de l'acte es dirigeix a la intensificació de la força il·locutiva de l'exhortació i no tant al seu significat. Es tracta d'un reforç pragmàtic amb el qual s'insisteix en la necessitat de la realització de l'acte descrit. El marcador *eh?* se situa en els actes de parla directius darrere de l'exhortació. El marcador *eh?* representa en els actes de parla directius un mecanisme d'apel·lació a l'interlocutor demanant de manera reforçada que accepti el que el locutor sol·licita. En els enunciats dels quals disposem, i que provenen de les sessions parlamentàries, les exhortacions estan enfocades al profit del grup que demana la realització de l'exhortació o al profit de la societat. Lògicament, tenint en compte els contextos del discurs parlamentari, no estan enfocades mai, almenys dins de la nostra mostra, al benefici del grup al qual es demana.

(18) És a dir, tingueu en compte això, eh? (Sessió 30.1: 101)

(19) També, bé, ens agradaria que ens donessin garanties d'això, que podrà ser així, eh?, que es podrà retornar el 40 per cent que es va acordar..., bé, el 30 restant, evidentment, el 30 restant després d'aquest 10 per cent. (Sessió 26.1: 56)

c) Actes de parla comissius

El marcador discursiu *eh?* està orientat també cap a la intensificació de la força il·locutiva dels actes de parla comissius, com indica l'anàlisi duta a terme, aquest fet el podem observar en 9 actes de parla comissius que hem trobat en els Diaris de Sessions analitzats. El nombre dels comissius acompanyats de *eh?* és bastant reduït. Això pot ser degut al context parlamentari que s'intenta estudiar i a l'objecte il·locutiu dels actes de parla comissius, que potser poden resultar una mica incompatibles. D'una banda, l'objecte il·locutiu dels actes de parla comissius és la intenció del parlant d'efectuar una acció els efectes de la qual redundin en benefici del destinatari, les categories típiques dels comissius són la promesa i la invitació (Haverkate 1994). D'altra banda, per al discurs parlamentari no és gaire típic l'ús de promeses i invitacions que beneficiïn els altres, encara que no

volem dir que no n'hi hagi cap, però el discurs parlamentari sol ser més aviat argumentatiu que no pas de reforç de relacions interpersonals. Si a més hem de comptar només amb els actes de parla comissius acompanyats del marcador discursiu *eh?* arribem a aquest nombre de casos reduït. El marcador *eh?* intensifica la força il·locutiva dels actes de parla comissius subratllant la generositat i la sinceritat de l'ofertament emès, se situa en la posició final.

- (20) Digui'm. Si vol la informo del que m'han passat i si coincideix amb la proposta, eh? (Pausa.)
(Sessió 26.2: 97)
- (21) Si vol en parlem, eh? (Sessió 29.1 :106)

d) Actes de parla expressius

En tots els materials recollits hem trobat només 4 aparicions del marcador *eh?* darrere d'un acte de parla expressiu, en tots els casos detectats es tracta d'una petició de perdó. Per tant, aquí no aconseguim arribar a conclusions pertinents, encara que la petita anàlisi d'aquest tipus de dades sembla suggerir que en les disculpes la presència del marcador obeeix l'estratègia d'intensificació de la força il·locutiva de la petició de perdó. Formalment les peticions de disculpes coincideixen amb les exhortacions, aquí l'imperatiu involucra directament la participació de l'interlocutor en la disculpa, ja que el parlant exhibeix clarament el seu desig de ser perdonat (Rossová 2016: 86). L'objecte il·locutiu de les disculpes és comunicar que el parlant ha transgredit certa norma social, que ha efectuat una acció desfavorable per a l'interlocutor o no n'ha efectuat una de favorable (Haverkate 1994). L'ús del marcador discursiu *eh?* sembla posar èmfasi en la sinceritat de la disculpa del parlant, o sigui, reforçar-la. En els pocs exemples detectats, les disculpes s'empren més aviat de forma retòrica, es tracta d'un acte de parla ritualitzat amb el qual els parlants demanen perdó per haver interromput la intervenció d'algú, criticar-lo, contradir-lo, etc. El marcador *eh?* s'ubica darrere de la disculpa.

- (22) Bé, senyora diputada, perdoni, eh?, però per inacció –per inacció– la de l'Ajuntament de Barcelona; per reprovació, la de l'alcalde de Barcelona. (Sessió 28.1: 25)

Per completar la informació de les funcions del marcador discursiu *eh?* detectades en el llenguatge parlamentari podem afirmar que mentre opera com a eina d'intensificació, l'absència del marcador discursiu *eh?* no alteraria el valor il·locutiu ni el significat de l'acte en el qual apareix, tan sols ajuda l'emissor a emfatitzar la seva argumentació o insistir en la sinceritat o urgència de l'acte que s'emet. En el cas de les interrogacions de comprovació, evidentment, la presència del marcador és imprescindible per a afegir a l'assertió el valor de pregunta que està buscant la involucració del destinatari en l'acte de parla.

Conclusió

La finalitat de l'article ha sigut revisar el comportament pragmàtic del marcador discursiu *eh?* en el gènere discursiu parlamentari. En els exemples proposats per al marcador estudiat hem pogut veure que realment es tracta d'un element polifuncional, a més, la nostra anàlisi no ha esgotat totes les possibilitats pragmàtiques d'aquest marcador i només s'ha limitat a descriure les seves funcions més rendibles en el discurs parlamentari.² Podem concloure que el marcador en qüestió exerceix tres funcions bàsiques en el context analitzat. Es tracta de la modificació de la intensitat del valor il·locutiü de l'acte en el cas d'actes de parla directius, comissius i expressius; de la focalització de l'atenció de l'interlocutor en una informació concreta, o sigui, en la intensificació del significat de l'acte, en el cas d'actes de parla assertius; i de l'esforç d'involucrar l'interlocutor en la interacció demanant-li que confirmi certa informació en el cas de preguntes de comprovació formulades darrere d'una assertió i en un cas també encapçalant l'assertió. A continuació, ens dedicarem a detallar les funcions detectades.

El marcador se situa prototípicament darrere del sintagma al qual posa èmfasi o en la posició final de l'acte verbal en el qual apareix, en casos molt menys representatius el podem trobar en la posició interior del sintagma. A partir de les dades analitzades i tenint en compte la presència predominant del marcador discursiu *eh?* en els actes de parla assertius podem afirmar en aquest punt que en el discurs parlamentari el marcador exerceix sobretot la funció d'estratègia argumentativa dirigida a imposar les opinions i arguments propis del locutor. En aquesta mena d'actes de parla el marcador discursiu *eh?* reforça el valor informatiu del dictum focalitzant l'atenció de l'interlocutor en la informació que es pretén emfasitzar. La intensificació se centra en el contingut de la proposició.

A aquesta estratègia de vegades s'afegeixen, a més, altres estratègies complementàries, com ara la repetició de l'element destacat o ús d'altres marcadors discursius focalitzadors.

Com a marcador de confirmació el marcador *eh?* s'empra per sol·licitar que el receptor corrobore la veracitat del que diu el parlant. Al mateix temps d'aquesta manera el parlant es pot assegurar de la recepció per part del receptor del que ha dit.

Per a la resta d'actes de parla analitzats, és a dir, actes de parla directius, comissius i expressius, hem trobat molts menys exemples en comparació amb els assertius. Com ja s'ha dit, en totes tres classes d'aquests actes de parla el marcador discursiu *eh?* augmenta la força il·locutiva de l'acte indicant al destinatari la urgència o solidaritat de l'acte formulat.

2 «The same forms may function in some contexts as attenuating devices, in others as boosting devices. Determining the effect of many lexical items requires attention to linguistic factors, such as intonation and syntactic position in accurately defining their form, pragmatic factors, such as the illocutionary point of the speech act being modified, and social factors, such as the status of the speaker in relation to the hearer and the topic under discussion.» (Holmes 1984: 363)

Referències bibliogràfiques

- Cantos, M. (2014). *Análisis de la modalización y la cortesía en el debate parlamentario*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- Casado Velarde, M. (1991). Los operadores discursivos *es decir, esto es, o sea y a saber* en español actual: valores de lengua y funciones textuales. *LEA: Lingüística Española Actual*, (vol. 13), 1, 87–116.
- Bach, C. (2009). *Al cap i a la fi, en fi i en definitiva*: tres marcadors discursius vehiculadors de la reformulació conclusiva en català. *Revista de llengües i literatures catalana, gallega y vasca*, 14, 15–33.
- Bitonte, M. E.; & Dumm, Z. (2007). El discurso parlamentario: ¿diálogo en la torre de Babel? In R. Marafioti (Ed.), *Parlamentos. Teoría de la argumentación y debate parlamentario* (pp. 169–195). Buenos Aires: Biblos.
- Bladas, Ò. (2008). Posició i funció dels connectors “a més (a més)”, “però” i “doncs” en català escrit i oral. *Caplletra*, 44, 219–247.
- Briz Gómez, A. (1993a). Los conectores pragmáticos en español coloquial (I): su papel argumentativo. *Contextos*, 21–22, 145–188.
- . (1993b). Los conectores pragmáticos en la conversación coloquial (II): su papel metadiscursivo. *Español actual: Revista de español vivo*, 59, 39–56.
- . (2001). *El español coloquial en la conversación: esbozo de pragmatología*. Barcelona: Ariel Lingüística.
- . (2017). Otra vez sobre las funciones de la intensificación en la conversación coloquial. *Boletín de Filología*, LII, 2, 37–58.
- Cuenca, M. J. (1996). Aproximació sintàctico-pragmàtica a les “questions-tags” en català. In A. Schönberger, & T. D. Stegmann (Coord.), *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Frankfurt, 18–25 de setembre de 1994* (vol. 3) (pp. 397–408).
- Cuenca, M. J.; & Torres, M. (2008). Usos de *hombre/home y mujer/dona* como marcadores del discurso. *Verba*, 35, 235–256.
- Cuenca, M. J.; & Marín Jordà, M. J. (2012). Discourse markers and modality markers in Spoken Catalan: the Case of (*és*) *clar*. *Journal of Pragmatics*, 44, 2211–2225.
- Diaris de Sessions del Parlament de Catalunya. <www.parlament.cat> [consulta: novembre/desembre 2019].
- González, M. (2001). Els marcadors pragmàtics compostos en el relat oral anglès i català. *Caplletra*, 30, 73–94.
- . (1998). *Bé i bueno*. Apunts sobre l'ús dels marcadors discursius. In Ll. Payrató (Ed.), *Oralmat. Estudis de variació funcional* (pp. 241–257). Barcelona: Abadia de Montserrat.
- . (2007). Ús de *llavors* i *aleshores* en el registre col·loquial. In M. Sadurní (Coord.), & M. Cabré et al. (Eds.), *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura* (pp. 181–197). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Haverkate, H. (1994). *La cortesía verbal. Estudio pragmatolingüístico*. Madrid: Gredos.
- Hernanz, M. Ll. (2008). L'oració. In J. Solà, et al. (Dirs.), *Gramàtica del català contemporani* (vol. 2) (pp. 995–1070). Barcelona: Editorial Empúries.
- Holmes, J. (1984). Modifying illocutionary force. *Journal of Pragmatics*, 8, 3, 345–365.
- Marín Jordà, M. J. (2005). *Marcadors discursius procedents de verbs de percepció: argumentació implícita en el debat electoral*. València: Universitat de València.
- Marín Jordà, M. J.; & Cuenca, M. J. (2012). De l'atribució a la modalitat: construccions amb *és que* en català oral. *Caplletra*, 52, 65–94.

- Martín Zorraquino, M. A. (1991). Elementos de cohesión en el habla de Zaragoza. In T. Buesa Oliver, & J. M. Enguita Utrilla (Coord.), *Curso de Geografía Lingüística de Aragón*, 253–286.
- Montañez Mesas, M. P. (2007). Marcadores del discurso y posición final: La forma “¿eh?” en la conversación coloquial española. *ELUA: Estudios de Lingüística. Universidad de Alicante*, 21, 261–280.
- Montolí, E.; & Unamuno, V. (2001). The discourse marker *a ver* (Catalan, *a veure*) in teacher-student interaction. *Journal of Pragmatics*, 33, 193–208.
- Ortega Olivares, J. (1985). Apéndices modalizadores en español: Los ‘comprobativos’. *Estudios Románicos dedicados al profesor Andrés Soria Ortega I* (pp. 239–255). Granada: Universidad de Granada.
- Payrató Giménez, Ll. (1988). *Català colloquial: aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València.
- . (2008). L'enunciació i la modalitat oracional. In J. Solà *et al.* (Dirs.), *Gramàtica del català contemporani* (vol. 2) (pp. 1151–1217). Barcelona: Editorial Empúries.
- Piquer, A. (1997). Operativitat dels marcadors discursius en la narrativa contemporània: anàlisi de quatre casos representatius. In M. D. Burdeus, M. Garcia Grau, & J. Peraire (Eds.), *La diversitat discursiva* (pp. 59–71). Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.
- Portolés, J. (1998). *Marcadores del discurso*. Madrid: Ariel.
- Rossovová, L. (2016). *Cortesía verbal en el español del siglo XIX*. Brno: Masarykova univerzita.
- Searle, J. R. (1969). *Actos de habla. Ensayos de filosofía del lenguaje*. Madrid: Cátedra.
- Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Georgetown University, Washington DC: Cambridge University Press.
- Torrent-Lenzen, A. (2001). Que tens gana? Anàlisi de la funció pragmàtica del *que* introductor d'una pregunta amb corba entonativa descendent. *Estudis de llengua i literatura catalanes XLIII. Miscel·lània Giuseppe Tavani 2* (pp. 321–333). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- . (2009). Polifonía de las emociones. Estudio pragmático sobre la función emotiva de las partículas modales en castellano, catalán y rumano. *Estudis Romànics*, 31, 7–34.
- Van Dijk, T. A. (1983). *La ciencia del texto*. Barcelona/Buenos Aires: Paidós.
- Vázquez Veiga, N. (2003). *Marcadores discursivos de recepción*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.